

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Abdulhamit GÜL** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Murat ÇEPNİ

İzmir Milletvekili

Bilirkişiler, 6754 Sayılı Bilirkişilik Yasasına tabi olarak; çözümü uzmanlık, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hallerde, oy ve görüşünü sözlü veya yazılı olarak vermesi için başvuru ve böylece ihtilaflarda uzmanlık konusuna göre adaletin gerçekleşmesine yardımcı olan kişilerdir. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Yasası'nın Beşinci Bölümü; 266'ncı Maddesi "Mahkeme, çözümü hukuk dışında, özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde, taraflardan birinin talebi üzerine yahut kendiliğinden, bilirkişinin oy ve görüşünün alınmasına karar verir." Diyerek bilirkişilik kurumunun uygulama alanlarını belirlemiştir. Bilirkişiye, görevlendirildiği davadaki uzmanlık konusunda görüşünü sunabilmek için sarf etmiş olduğu emek ve mesaiyle orantılı bir ücret ile inceleme, ulaşım, konaklama ve diğer giderleri ödenir. Günümüzde, yapılaşma, enerji, maden, sanayi vb. gibi nedenlerle küresel iklim krizleri, ekolojik krizler yaşanmakta, çevre sorunları artmaktadır. Önceden gerekli tedbirlerin alınması ya da doğa talanının, ekolojik krizlerin, iklim krizlerinin nedenlerinin ortadan kaldırılması için tedbirlerin alınması gerekliliği bütün dünyada kabul edilmektedir. Çevrenin korunması, Anayasa, Kanun ve Yönetmeliklerle hukuken güvence altına alınmıştır. Küresel bir boyut kazanan ekolojik tahribatın önlenmesine, çevrenin korunmasına, iyileştirilmesine, doğal kaynaklarla ilgili koruma ve kullanım esaslarının belirlenmesine yönelik uluslararası antlaşmalar da çevre ile ilgili önemli gelişmelerdir. Ekolojik tahribat, kirliliğin kaynağı olan ülke ile sınırlı kalmamakta diğer ülkeleri de ilgilendirmektedir.

Anayasa'nın 56. maddesinde; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir." hükmü yer almaktadır. Maddenin devamında bu hakkın korunması ve geliştirilmesi için devlete ve vatandaşlara ödevler yüklenmiştir. Bu hükümlere göre de; çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve ekolojik tahribatı önlemek Devletin ve vatandaşların sorumluluğundadır. Özellikle ÇED raporu olmadan ekolojik tahribata yol açan çevre kirliliğinin

tespiti ve yanlış uygulamaların durdurulması için kişiler, sivil toplum kuruluşları, ilgili kurumlar yüksek kamu yararı için suç duyurusunda bulunarak, dava açmaktadırlar. Çevre ile ilgili davalarda; dava konusunun, tespiti, analizler, ölçümler, görüntü vs. tespit edilip rapor hazırlanıp mahkemeye teknik ve bilimsel veri iletilmesi için çoğu zaman bilirkişilik kurumuna başvurulmaktadır. Kişilerin temiz, bozulmamış, insan sağlığına zarar vermeyen çevrede yaşama hakkı; sağlık hakkı, yaşam hakkı devletin güvence altında aldığı en önemli haklarından. Bu yüzden, 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu kanuna istinaden yayımlanan yönetmeliklerde belirlenen usul ve esaslara aykırılık ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun Çevreye Karşı Suçlar başlıklı bölümünde yer alan suçlara ilişkin kişiler, kurumlar, kuruluşlar tarafından Anayasa ve yasalardan doğan haklarıyla açılacak davalardır.

Bu bağlamda;

1- Çevre ve doğanın korunması için verilen mücadele tüm insanlığın ve canlıların çıkarı için yapılmış bir mücadeledir. Yurttaşların çevresel kirlenme, ekolojik yapıların tahribatı, tarım alanlarının yapılaşmaya açılması gibi konularda gerek idarenin gerekse de şirketlerin, bireylerin yanlış uygulamalarına karşı yurttaşlık görevini yerine getirmek üzere karar süreçlerine katılımı, etkilemesinin bir yolu mahkeme sürecidir. Dava açma yoluyla yurttaşlar kendilerini direk ya da dolaylı olarak etkileyen konularda söz hakkını kullanabilir. Bu bir yurttaşlık hakkı ve görevidir. Bu hak ve görevin ifası yasalar çerçevesinde devlet tarafından güvence altına alınması gereken bir konudur. Dolayısıyla bu amaçla başlatılan hukuki süreçlerde yurttaşlardan herhangi bir ücret talep edilmemesi gerekmektedir. Bu nedenle çevre ve ekolojik tahribat konularında dava açma süreçlerinde alınan harç, resim ücreti ve bilirkişi ücretlerinin devlet tarafından karşılanması için yasal düzenleme yapmayı düşünüyor musunuz?

2- Çevre davalarında istenen harç vb ücretleri nelerdir, istenmesinin nedeni nedir?

3- Çevre davalarında son 15 yıl içerisinde kaç kere yeni düzenleme ile zam yapılmıştır?

4- Çevre davalarında adli yardımdan yararlanan kaç yurttaş bulunmaktadır?

5- Çevre davalarında istenen harç, bilirkişi vb ücretlerinin yurttaşların hak arama yolundan caydırma amaçlı cezalandırıcı bir uygulama olduğunu düşünüyor musunuz?